

Shivaji University, Kolhapur

Syllabus in Sanskrit (Entire) for M.A.(Paper – II)

संस्कृत (संपूर्ण) अभ्यासक्रम

एम.ए.भाग-2

June 2011 Onwards

संस्कृत –प्रश्नपत्रिका क्रमांक V

शीर्षक : साहित्यशास्त्र आणि सौंदर्यशास्त्र

- Unit No.1 : अ) प्रमुख ग्रंथ, चिन्तक, प्रमुख सिद्धान्त
ब) अन्य परंपरा, आधुनिक विचार व साहित्यिक विद्या
- Unit No.2 : भरत-नाट्यशास्त्र (अध्याय क. 1)
- Unit No.3 : अ) भामह- काव्यालंकार (अध्याय क. 1)
ब) वामन- काव्यालङ्कार सूत्रवृत्ति 1: प्रथम अधिकरण (अध्याय क 1)
- Unit No.4 : अ) दण्डी – काव्यादर्श (प्रथम अध्याय)
ब) आनन्दवर्धन – ध्वन्यालोक (प्रथम उद्योत)

पाठ्यपुस्तक : संस्कृत – साहित्यसौन्दर्यम्, शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन, 2004

संदर्भ ग्रंथ

1. The dance of Shiva by Anand Kumarswami.
2. Culture Heritage of India. Vol. 5 (Sanskrit Poetics – Gaurinath Shastri), Advaita Ashrma, 5 Delhi Entally Road, Kolkata – 700014.
3. Literary Theory : Indian Conceptual frame work by Kapil Kapoor, Affiliated East, West Press, 1998.

4. स्वतन्त्रकलाशास्त्र, (Vol. I & II) K.C. Pandey, Varanasi, 1978.
5. Western and Indian Postics: A comparative Study by – S. Dhayagude, BORI, 1981.
6. Indian Literary Theories by K.Krishnamuthy, Delhi, 1985.
7. भारतीय काव्यशास्त्र की भूमिका By नागेंद्र Delhi, 1985.
8. भारतीय सौन्दर्यशास्त्र की भूमिका By नागेंद्र Delhi, 1978
9. भारतीय तथा पाश्चात्य काव्यशास्त्र का संक्षिप्त विवेचन – डॉ. सत्यदेव चौधनी अशोक प्रकाशन, दिल्ली 6.

Nature of question Paper and Distribution of Marks.

Sanskrit – Paper-V

1)	A)	Objective Question (Multiple Choice)	10
	B)	Answer in one Sentence only	10
2)	A)	Broad Question (On Unit 1 A) OR	10
		Board Question (On Unit 1 B)	
	B)	Critical Paragraphs (2 out of 3) (On Unit 1 A & B)	10
3)	A)	Explanation with reference to context (2 out of 3) (On Unit II)	10
	B)	Critical Paragraphs (2 out of 3) (On Uunit II)	10
4)	A)	Explanation of verses (2 out of 3) (On Unit III-A)	10
	B)	Explanation of सूत्रवृत्ति (2 out of 3) (On Unit III-B)	10
5)	A)	Translation with explanatory notes.	10
		(2 out of 3) (On Uunit IV-A)	
	B)	Translation with explanatory notes.	10
		(2 out of 3) (On Uunit IV-B)	

Sanskrit – Paper-VI
शीर्षक : काव्य (Kavya)

A) मेघदूतम् of कालिदास

B) मुद्राराक्षसम् of विशाखदत्त

ACT No 1 to 4 – For Detailed Study

ACT No.5 to 7 – For General Study

Text Books

A) मेघदूतम् – संपादक – जनार्दन शास्त्री पाण्डेय, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली

B) मुद्राराक्षसम् of विशाखदत्त

संपादक – रा.शं. वाळिंबे जोशी आणि लोखंडे प्रकाशन, पुणे
(प्रथमावृत्ती 1958)

संदर्भ ग्रंथ

- 1) मेघदूतम् संपादक – बोरवणकर व हातवळणे
- 2) मेघदूतम् एक अनुचिन्तन – डॉ. श्रीरन्जन सूरिदेव—मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली
- 3) Meghduta – M.R.Kale, Motilal Banarasidass , Delhi.
- 4) कालिदास – ग्रंथावलि : काशी हिंदू विश्वविद्यालय, वाराणसी (सुधारित दुसरी आवृत्ती 1986)
- 5) कालिदास ग्रंथावली, संपादक—ब्रह्मानंद त्रिपाठी,
चौखम्बा सूरभारती प्रकाशन, वाराणसी (प्रथम संस्करण, 1996)
- 6) मुद्राराक्षस ऑफ विशाखदत्त by R.D.Karamarkar, Pune 1940
- 7) मुद्राराक्षस ऑफ विशाखदत्त by M.R. Kale, Delhi 1991
- 8) मुद्राराक्षस ऑफ विशाखदत्त by R.R. Deshpande, Popular Books Store, Surat 1948

Nature of question Paper and Distribution of Marks.

Sanskrit – Paper-VI

1)	A)	Objective Question (Multiple Choice)	10
	B)	Answer in one Sentence only	10
2)	A)	Translation of Verses (3 out of 5)	12
	B)	Explanation with reference to context (2 out of 3) (Based on मेघदूतम्)	08
3)	A)	Broad Question or Broad Question	10
	B)	Critical Paragraphs (2 out of 3) (Based on मेघदूतम्)	10
4)	A)	Translation of Paragraphs	12
	B)	Explanation with reference to context (2 out of 3) (Based on मुद्राराक्षसम्)	08
5)	A)	Broad Question or Broad Question	10
	B)	Critical Paragraphs (2 out of 3) (Based on मुद्राराक्षसम्)	10

Paper No. VII

शीर्षक : दर्शनशास्त्र

- A) ब्रह्मसूत्रशाङ्कर भाष्यम्
(अध्याय 1 पाद 1 चतुःसूत्री)
- B) आर्हत – दर्शन (जैनदर्शन) (Form सर्वदर्शनसंग्रहः of माधवाचार्य)

संदर्भ ग्रंथ

- 1) ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्य चतुः सूत्री
संपादकः डॉ.के. वा.आपटे, डेक्कन एज्युकेशन सोसायटी, पुणे प्रथमावृत्ती, 1972
- 2) ब्रह्मसूत्रशाङ्कर भाष्यम् – चतुः सूत्री, संपादक – आचार्य विश्वेश्वर सिद्धान्त शिरोमणि,
चौरवम्बा विद्याभवन, वाराणसी, प्रथम संस्करण 1966

- 3) ब्रह्मसूत्रशाङ्कर भाष्यम् – संपादक ना. रा. आचाय, निर्णयसागर मुद्रणालय, मुंबई, तृतीय संस्करणम् 1948
- 4) ब्रह्मसूत्रशारीरभाष्यार्थ, अध्याय 1 भाग 1, संपादक – विश्णू वामन बापट शास्त्री, पुणे 1924
- 5) सर्वदर्शनसंग्रह – संपादक र.पं.कंगले, महाराष्ट्र राज्य, साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, प्रथमावृत्ती 1985
- 6) सर्वदर्शनसंग्रह – शर्मा उमाशंकर, चौखम्बा, वाराणसी

Nature of question Paper and Distribution of Marks.

Sanskrit – Paper-VII

1)	A)	Objective Question (Multiple Choice)	10
	B)	Answer in one Sentence only	10
2)	A)	Translation with explanation (2 out of 3)	10
	B)	Reference to the context (2 out of 3) (Based on आर्हत दर्शन)	10
3)	A)	Translation with explanation (2 out of 3)	10
	B)	Reference to the context (2 out of 3) (Based on ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्)	10
4)	A)	Critical Paragraphs (2 out of 3)	10
	B)	Broad Question or Broad Question (Based on ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्)	10
5)	A)	Critical Paragraphs (2 out of 3)	10
	B)	Broad Question or Broad Question (Based on आर्हत दर्शन)	10

Paper No. VIII

शीर्षक – योग आणि आयुर्वेद

A) The Study of following Units.

- 1) The Scope & definition of Yoga and Ayurved
- 2) Concept of Swasthya (hygiene) and essential elements for Swasthya.

3) Ahara & Vihara

4) Astanga – Yoga

B) योगसूत्र – व्यासभाष्य

संदर्भ ग्रंथ

1) Yoga and Ayurveda

Satyendra Prasad Mishra, Choukhamba

Sankrit Sankrit Sansthan, Varansi, Second Edition, 1997

2) योग और आयुर्वेद – आचार्य राजकुमार जैन, प्राणवाय (जैनयुर्वेद) शोधसंस्थान, दिल्ली, तृतीय संस्करण 1997

3) स्वास्थ्य – योग व आयुर्वेदानुसार संकल्पना – डॉ.सौ.रूपाली कापरे, श्री आदिशक्ती प्रकाशन, सातारा, आवृत्ती पहिली, 2006

4) महर्षी पतंगजलि प्रणीत – योग सूत्रम् – संपादक सुरेशचंद्र श्रीवास्तव शास्त्री, संवित् प्रकाशन, इलाहाबाद, प्रथम संस्करण, 1973

Nature of Question Paper

Distribution of Marks

Sanskrit – Paper VIII

A) Objective Questions (Multiple Choice)	10
B) Answer in one Sentence	10
2 A) Broad Question or Broad Question	10
B) Critical Paragraphs (2 out of 3) (Based on Unit A)	10
3 A) Broad Question or Broad Question	10
B) Critical Paragraphs (2 out of 3) (Based on Unit A)	10
4. A) Translation with explanation (2 out 3)	10
B) Explanation with reference to context	10

(2 out of 3)	
(Based on Unit B)	
5. A) Broad Question or Broad question	10
B) Critical Paragraphs (2 out of 3)	10
(Based on Unit B)	

एम ए. भाग 1 संस्कृत समकक्षता

जुना अभ्यासक्रम	नवीन अभ्यासक्रम
1. अभ्यासपत्रिका क्रमांक – 1 : Vedic Language & Literature	PaperNo – I Title of the Paper – वैदिक साहित्य
2. अभ्यासपत्रिका क्रमांक – 2 : Grammer & Linguistics	Title of the paper व्याकरणशास्त्र व भाशा विज्ञान
3. अभ्यासपत्रिका क्रमांक – 3 : Philosophy (तत्त्वज्ञान) सांख्या तत्त्वकौमुदि व अर्थसंग्रह	Title of the paper (दर्शनशास्त्र) सांख्या तत्त्वकौमुदि व अर्थसंग्रह
4. अभ्यासपत्रिका क्रमांक – 4 : आयुर्वेद इतिहास व सुभाशिते	Title of the paper आयुर्वेद इतिहास व सुभाशिते

एम ए. भाग 2 संस्कृत समकक्षता

जुना अभ्यासक्रम	नवीन अभ्यासक्रम
5. साहित्यशास्त्र आणि सौंदर्यशास्त्र	5 साहित्यशास्त्र आणि सौंदर्यशास्त्र
6. काव्य	6 काव्य
7. अभिजात व आधुनिक संस्कृत साहित्याचा इतिहास	7 दर्शनशास्त्र – ब्रह्मसूत्र शांकरभाष्य व आर्हत दर्शन
8. योग आणि आयुर्वेद	8 योग आणि आयुर्वेद